

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА МЕТОДИКИ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

«Погоджено»

Декан факультету ТВППТСБ

Михайло ГИЛЬ
« 28 » 08 2025 р.

«Затверджую»

Перший проректор

Дмитро БАБЕНКО
« 28 » 08 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«Психологія»

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня

денної форми здобуття освіти (1 курс)

на 2025-2026 навчальний рік

Галузь знань G «Інженерія, виробництво та будівництво»

Спеціальність G 21-«Біотехнології та біоінженерія»

Кваліфікація: Бакалавр з біотехнологій та біоінженерії

Курс – 1

Семестр – 2

Всього годин – 90 год./ 3,0 кредити

з них:

лекцій – 20 год./ 0,7 кредита

практичних – 20 год./ 0,7 кредита

самостійна робота – 50 год./ 1,6 кредита

Залік у 2 семестрі

Мова навчання – українська мова.

Миколаїв

2025

ПЕРЕДМОВА

Програма відповідає вимогам освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти з «Психології» зі спеціальності 162 «Біотехнології та біоінженерія», яка затверджена вченою радою Миколаївського національного аграрного університету 12.03.2024 р. (протокол № 8).

Розроблено:

ст. викладачем Ларисою ГУЛОЮ

Розглянуто: на засіданні кафедри методики професійного навчання інженерно-енергетичного факультету Миколаївського національного аграрного університету (протокол №9 від 12.05.2025 року).
Завідувач кафедри методики професійного навчання
канд пед наук, доцент

Каріне ГОРБУНОВА

Схвалено:
Науково-методичною комісією інженерно-енергетичного факультету Миколаївського національного аграрного університету (протокол № 9 від 20.05.2025 року).
Голова науково-методичної комісії, доцент

Володимир МАРТИНЕНКО

Гарант освітньої програми

Олександр КРАМАРЕНКО

рік

І. АНОТАЦІЯ

Вагому роль у підготовці молодих фахівців відіграють заклади вищої освіти. Під час навчання молодий фахівець повинен отримати не лише знання, вміння й компетенції, а і практичний досвід. Підходи до навчання й отримання вищої освіти не повинні бути обмежені знаходженням здобувачів вищої освіти в аудиторії. Як відомо, найкраще вчиться людина, якщо її роль активна, коли може бути проявлена ініціатива у вирішенні поставленого завдання, коли розкриваються особистісні якості людини. Особливо актуальним є питання у контексті інтеграції вищої освіти до Європейського освітнього простору, її адаптації до високого рівня конкуренції із європейськими закладами вищої освіти, у тому числі у контексті формування кваліфікованих кадрів для ринку праці. З огляду на суттєвий вплив глобалізаційних трансформацій (соціальна глобалізація), у тому числі у освітньому просторі, експерти Всесвітнього економічного форуму у Давосі сформували ключові навички, якими повинні володіти молоді фахівці з метою успішного працевлаштування, адаптації до умов ринку праці й кар'єрного зростання: комплексне розв'язання проблем; критичне мислення; креативність; взаємодія з людьми; вміння керувати людьми; емоційний інтелект, вміння формувати власну точку зору та приймати рішення; орієнтація на клієнта; вміння вести переговори; гнучкість розуму.

Актуальність формування зазначених навичок пов'язана із тим, що сучасні роботодавці дедалі частіше шукають не просто виконавців, а людей, які готові мислити поза шаблонами. Працівник майбутнього повинен бачити «крізь час» й втілювати у життя ідеї, які до нього ніхто не пропонував. Технологічна грамотність й емоційний інтелект повинні бути доповнені розумінням емоцій, намірами й мотивацією людей, вмінням скерувати їх у належне русло. В основу навичок увійшла когнітивна гнучкість або гнучкість розуму – вміння обмірковувати декілька речей одночасно. Саме тому підготовка молодого фахівця у закладах освіти повинна бути налаштована на навчання спілкуванню з людьми, вмінню керувати, розуміти й домовлятися, здатності приймати рішення, генерувати й сприймати креативні ідеї. Майбутнє – це період, коли головною цінністю стає мозок, емоції й розвиток. Сучасність вимагає від фахівця з вищою освітою вчитися і далі на робочому місці, темпи зміни життя в усіх напрямках набирають обертів, і для того щоб встигнути за ним, необхідно постійно адаптуватися.

Отже, якщо молодь має знання і компетенції, які формують її світогляд, власну думку, можливість реалізовувати та експериментувати на практиці, це дасть йому можливість у майбутньому легко змінювати себе залежно від умов середовища у якому він буде знаходитися. Для цього у молоді необхідно розвивати творчий потенціал, можливість мислити, обґрунтовувати поставлені завдання та вирішувати їх.

Сучасне студентство одержує професійну підготовку в умовах масштабних змін в усіх ланках життя суспільства. Високий рівень розвитку технічного прогресу має достатньо вагомий вплив на особистість сучасного спеціаліста. В контексті даної проблеми актуальним постає питання психологічного стану упродовж організації продуктивної діяльності на виробництві.

Основні розділи дисципліни «Психологія» передбачають знайомство студентів із понятійним та категоріальним апаратом цієї наукової галузі, з історією становлення,

розвитку і сучасним станом психологічних знань, їх значенням для професійної діяльності та життя у суспільстві.

Дисципліна «Психологія» має на меті формування знань, які зможе використати особистість для проектування власної перспективи розвитку. Це дозволяє головною метою дисципліни вважати формування практичних навичок, спрямованих на розуміння загальних процесів розвитку та становлення особистості.

Ключові слова: особистість, формування знань предмет, об'єкт, предмет, рішення, коригування рішень, планування, галузі, сфери діяльності, відповідальність, проектування власної перспективи розвитку, становлення особистості.

SUMMARY

Institutions of higher education play an important role in the training of young professionals. During training, a young specialist must gain not only knowledge, skills and competencies, but also practical experience. Approaches to learning and obtaining higher education should not be limited to finding higher education students in the classroom. It is known that a person learns best if his role is active, when initiative can be shown in solving the task, when a person's personal qualities are revealed.

The relevance of the formation of these skills is due to the fact that modern employers are increasingly looking for not just performers, but people who are willing to think outside the box. The worker of the future must see "through time" and implement ideas that no one has proposed to him. Technological literacy and emotional intelligence must be complemented by an understanding of emotions, intentions and motivations of people, the ability to direct them in the right direction. The skills are based on cognitive flexibility or flexibility of mind - the ability to think about several things at once.

That is why the training of young professionals in educational institutions should be tuned to learn to communicate with people, the ability to manage, understand and negotiate, the ability to make decisions, generate and perceive creative ideas. The future is a period when the main values are the brain, emotions and development. Modernity requires a specialist with higher education to continue to study in the workplace, the pace of life change in all directions is gaining momentum, and in order to keep up with him, it is necessary to constantly adapt.

Thus, if young people have the knowledge and competencies that shape their worldview, their own opinion, the ability to implement and experiment in practice, it will give them the opportunity in the future to easily change themselves depending on the environment in which they will be. To do this, young people need to develop creative potential, the ability to think, justify the tasks and solve them.

Current students receive training in a large-scale changes at all levels of society. The high level of technical progress is sufficiently important influence on the personality of the modern professional. In the context of the problem becomes more urgent question of the psychological state for the organization of productive activities in the workplace.

The main sections of course «Psychology» provide students with conceptual knowledge and categorical apparatus of this scientific field, with a history of the formation, development and present state of psychological knowledge, and their value for future careers and life in society.

Discipline «Psychology» is aimed at building knowledge that a person can use to design their own prospects. This allows the main purpose of discipline to consider the formation of practical skills aimed at understanding the general processes of development and identity formation.

Keywords: personality, formation of knowledge subject, object, decision-making, adjustment of decisions, planning, branches, spheres of activity, responsibility, designing of own perspective of development, formation of the person.

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Психологія»

Галузь знань G «Інженерія, виробництво та будівництво»
Освітня спеціальність: G 21 «Біотехнології та біоінженерія»
Освітній ступінь – «Бакалавр з біотехнологій та біоінженерії»

Семестр – 2

Кількість кредитів ECTS – 3,0

Кількість змістових модулів – 3,0

Загальна кількість годин – 90,0 год.

Види навчальної діяльності та види навчальних занять, обсяг годин:

лекції – 20 год. / 0,7 кредит ЕКТС.

практичні заняття – 20 год. / 0,7 кредит ЕКТС.

самостійна робота – 50 год. / 1,6 кредит ЕКТС.

Форма підсумкового контролю – залік у 2 семестрі.

Під час вивчення навчальної дисципліни застосовуються інноваційні педагогічні технології навчання. У освітньому процесі використовується освітня платформа Moodle, яка дозволяє використовувати дистанційні підходи у опанування навчального матеріалу, технології Google Meet, Zoom, Google Forms, а також презентаційні та відео матеріали. Робоча програма щорічно оновлюється з урахуванням пропозицій усіх груп стейкхолдерів. Якісні зміни до робочої програми включають наступні складові: у 2022 році порівняно із 2021 роком було розширено теоретичний матеріал щодо сфери практичного використання. Сформовано матеріал щодо особливостей глобалізаційного середовища й підходів адаптації суб'єктів ринку до змін, оцінки ситуації та визначення можливих альтернатив тощо.

Інформація представлена у освітній платформі Moodle.

У процесі навчання всі учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності – сукупності етичних принципів та визначених правил провадження освітньої та наукової діяльності, які є обов'язковими для всіх учасників такої діяльності та мають на меті забезпечувати довіру до результатів навчання та наукової діяльності, з урахуванням вимог Закону України «Про вищу освіту», «Про освіту», методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки України для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності, Кодексу академічної доброчесності у Миколаївському національному аграрному університеті та інших документів. Усі академічні тексти (освітні та наукові) здобувачів вищої освіти обов'язково перевіряються щодо їх відповідності принципам академічної доброчесності, у т. ч. за допомогою програми Strike Plagiarism.

Дотримання вимог академічної доброчесності під час створення академічних текстів. Автором (співавтором) освітнього (освітньо-наукового, наукового) твору є особа, яка зробила особистий інтелектуальний внесок до проведення дослідження, безпосередньо брала участь у його створенні та несе відповідальність за його зміст. Під час оприлюднення освітнього (освітньо-наукового, наукового) твору мають бути зазначені всі його автори. Не допускається зазначати як автора освітнього (освітньо-наукового, наукового) твору особу, яка не відповідає критеріям, визначеним абзацом першим цієї частини. Якщо у проведенні дослідження або створенні освітнього (освітньо-наукового, наукового) твору брали участь інші особи, що не вказані як його автори, це має бути зазначено у творі із визначенням внеску кожної такої особи.

Освітній (освітньо-науковий, науковий) твір має містити достовірні відомості про використані методи, джерела даних, результати дослідження та отримані наукові (науково-технічні) результати. Якщо під час проведення дослідження та/або створення освітнього (освітньо-наукового, наукового) твору були використані розробки, наукові (науково-технічні) результати, що належать іншим особам, це має бути зазначено в освітньому (освітньо-науковому, науковому) творі з посиланням на джерело їх оприлюднення. Використання загальновідомих фактів чи ідей не потребує окремого зазначення. Усі текстові запозичення, що використовуються в освітньому (освітньо-науковому, науковому) творі (окрім стандартних текстових кліше), мають бути позначені з посиланням на джерело запозичення. Текстові запозичення мають бути позначені способом, який дозволяє чітко відокремити їх від власного тексту автора (авторів). У разі використання автором (авторами) власних, розробок, наукових (науково-технічних) результатів, які були оприлюднені раніше, він (вони) мають зазначити це в освітньому (освітньо-науковому, науковому) творі.

Дотримання вимог академічної доброчесності для здобувачів освіти. Здобувачі освіти зобов'язані виконувати вступні, навчальні, контрольні, кваліфікаційні, конкурсні та інші види завдань самостійно. Самостійність у виконанні завдання означає, що воно має бути виконане: для індивідуальних завдань – особисто здобувачем, а для групових завдань – лише визначеною групою здобувачів, без втручання інших осіб, під керівництвом та контролем викладачів, що визначені як керівники, та затверджені відповідно до нормативної документації закладу вищої освіти з урахуванням індивідуальних потреб і можливостей осіб з особливими освітніми потребами; якщо умови або характер завдання передбачають обмеження у можливих джерелах інформації – без використання недозволених джерел інформації. Здобувачі вищої освіти зобов'язані поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм. Дотримання вимог академічної доброчесності під час оцінювання. Оцінювання у сфері вищої освіти і науки відповідає вимогам об'єктивності, валідності та справедливості. Оцінювання є об'єктивним, якщо воно ґрунтується на заздалегідь визначених критеріях. Оцінювання є валідним, якщо воно здійснюється відповідно до критеріїв, що визначаються законодавством України та суб'єктом внутрішнього забезпечення якості освіти. Оцінювання є справедливим, якщо воно проводиться за відсутності конфлікту інтересів, дискримінації та несправомірного впливу на оцінювача.

3. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перехід до ринкових відносин, формування багатуукладної економіки в агропромисловому комплексі та розвиток різних форм господарювання висувають підвищені вимоги до випускників вищих аграрних закладів освіти. Вміння працювати з людьми – важлива якість, що потрібна як молодому спеціалісту, так і керівнику виробничого колективу. Потреба в науково-психологічному обґрунтуванні діяльності людини особливо відчувається сьогодні. Психологія поступово перетворюється із вузько академічного знання на життєво важливу і потрібну науково-практичну дисципліну. В системі професійної підготовки майбутніх фахівців в умовах вищого навчального закладу чільне місце посідає психологічна освіта, ефективність якої великою мірою забезпечується рівнем лекцій і практичних занять, що пропонується здобувачам вищої освіти.

Метою вивчення дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти професійно-психологічних знань і вмінь, поведінки особистості в різноманітних виробничих ситуаціях, здатності аналізувати, об'єктивно оцінювати соціально-психологічні явища та процеси. Під час вивчення курсу необхідно допомогти студентам зрозуміти актуальність психологічних знань як для їх особистісного розвитку, так і для побудови власного життя

і проф
дисцип
фахівц
життя

суспі

май

пол

ре

о

в

с

і професійної кар'єри, формування життєвої компетенції. Завданнями вивчення дисципліни є формування знань студентів про психологію як науку, підготовка майбутніх фахівців до застосування практичних навиків психологічного аналізу у власній життєдіяльності та для їх професійного становлення.

Об'єкт вивчення дисципліни – психологічні знання на сучасному етапі розвитку суспільства.

Предмет – психологічні знання у власній життєдіяльності та у процесі становлення майбутніх фахівців.

Дисципліна «Психологія» ґрунтується на таких дисциплінах як філософія, політологія, ділова українська мова.

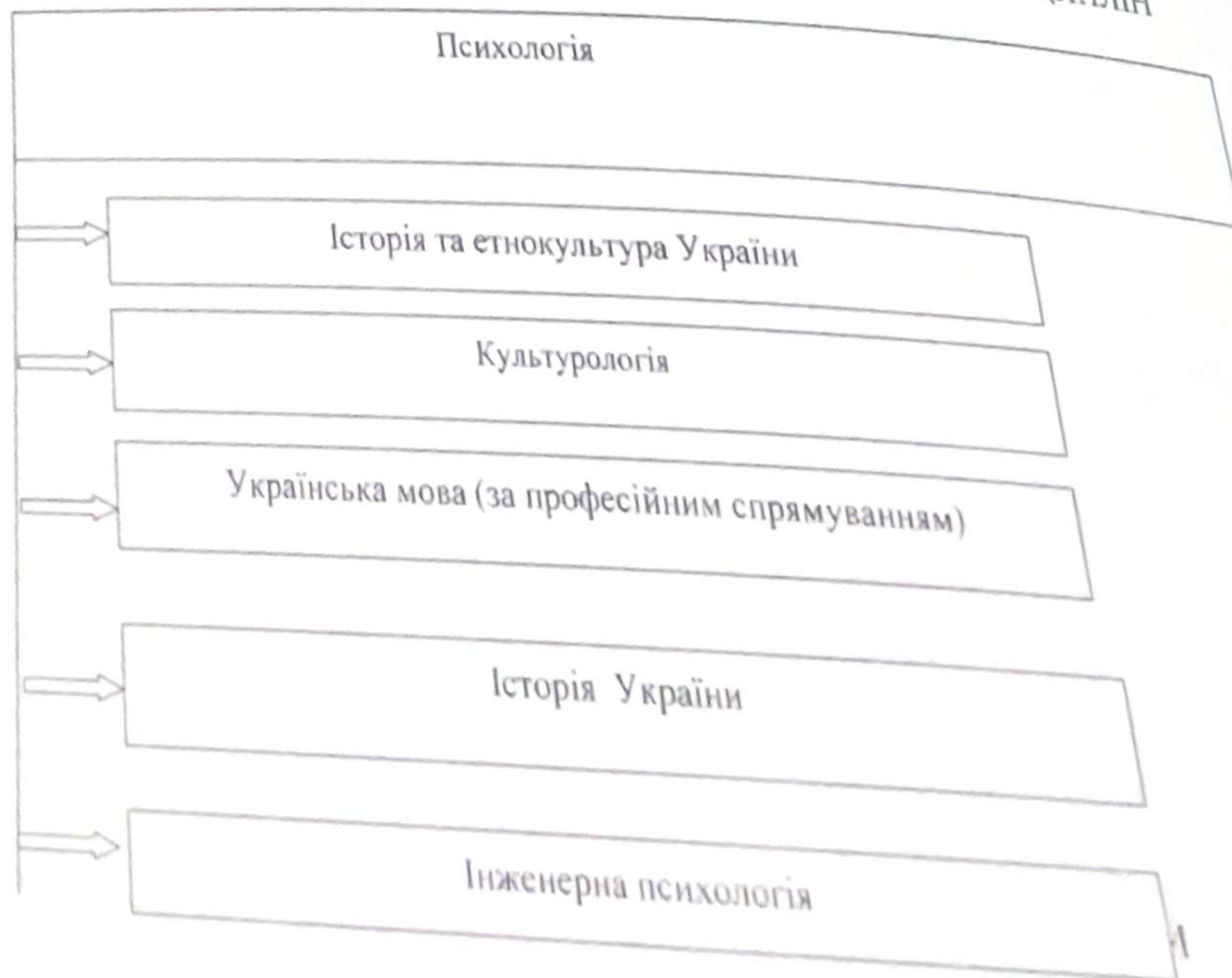
Вимоги до основних знань та вмінь навичок дисципліни «Основи психології». В результаті вивчення дисципліни здобувач вищої освіти повинен знати: природу психіки особистості, її основні процеси та індивідуально-психологічні властивості, методи вивчення цих властивостей; взаємовідносини особистості та колективу, психологію спілкування у колективі; психологічні особливості конфліктних та екстремальних ситуацій у трудових колективах.

Здобувач вищої освіти повинен вміти: застосовувати психологічні знання у розв'язанні проблем виробництва, соціально-професійного самовизначення; оцінювати особистісні якості людей, усвідомлювати закономірності між особистісних стосунків у колективі, користуватися механізмами психологічного захисту у виробничих та конфліктних ситуаціях.

Таблиця 1 Компетенції здобувачів вищої освіти

Компетентності	Інтегральна компетентність: ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми діяльності суб'єкта готельного і ресторанного бізнесу, що передбачає застосування теорій та методів системи навчання, формують концепції гостинності і характеризується комплексністю та невизначеністю, біоінженерії, або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів біотехнології та біоінженерії Загальні компетентності: ЗК 01. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технології, вести здоровий спосіб життя. ЗК 02. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо, реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 03. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 05. Здатність працювати в команді. ЗК 09. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 10. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Спеціальні (фахові) компетентності СК 01. Розуміння предметної області і специфіки професійної діяльності. СК 02. Здатність організовувати сервісно-виробничий процес з урахуванням вимог і потреб споживачів та забезпечувати його ефективність. СК 04. Здатність формувати та реалізовувати ефективні зовнішні та внутрішні комунікації на підприємствах сфери гостинності, навички взаємодії. СК 05. Здатність управляти підприємством, приймати рішення у господарській діяльності суб'єкта готельного та ресторанного бізнесу.

4. МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ У СТРУКТУРІ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

Основними завданнями вивчення дисципліни є розуміння предмета, об'єкта, основного категоріального апарату і загального методичного арсеналу загальної психології; - осягнення основних принципів та функцій загальної психології, вивчення основ історії психології як окремої науки, озброєння студентів такими здобутками сучасної психологічної науки, які б сприяли їх особистісному та професійному становленню, а також самоактуалізації та самореалізації майбутнього фахівця.

Методи навчання поділяються на три складові:

- за джерелом знань: виконання індивідуальних завдань, самостійна робота, практичні заняття.
- за характером навчально-пізнавальної діяльності: дискусії, тематичні «круглі столи», наукова діяльність;
- за дидактичними завданнями: методи організації навчально-пізнавальної діяльності, методи оцінки та перевірки результатів.

6. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 2 Програмні результати навчання здобувачів вищої освіти

Заплановані результати навчальної дисципліни	Змістовність
	РН 08. Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами готельних та ресторанних послуг. РН 13. Визначати та формувати організаційну структуру підрозділів, координувати їх діяльність, визначати їх завдання та штатний розклад, вимоги до кваліфікації персоналу. РН 16. Виконувати самостійно завдання, розв'язувати задачі і проблеми, застосовувати їх в різних професійних ситуаціях та відповідати за результати своєї діяльності. РН 17. Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань при організації ефективних комунікацій зі споживачами та суб'єктами готельного та ресторанного бізнесу

7. СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГІЯ»

Таблиця 3 Теми, розподіл навчального часу, терміни виконання завдань

Змістовні модулі курсу			Теми	Розподіл навчального часу			Термін виконання, тиж-день	Термін контролюючого заход
Найменування	Обсяг, кредити	Сума балів		лекції	практичні	самостійна робота		
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.	0,2	4,0-6,0	Тема 1. Предмет, завдання та розвиток психології.	1	1	3	1 тиждень	Поточний контроль

ПСИХОЛОГІЯ
ЯК НАУКА

ЗМІСТОВИЙ
МОДУЛЬ 2.
ПСИХІЧНІ
ПРОЦЕСИ

0,23	4,0-8,0	Тема 2. Психіка як предмет психології.	1	1	3	2 тижень	Поточний контроль
0,27	4,0-6,0	Тема 3. Відчуття	1	1	3	3 тижень	Поточний контроль
0,27	4,0-6,0	Тема 4. Сприймання	1	1	3	4 тижень	Поточний контроль
0,27	4,0-6,0	Тема 5. Увага	1	1	3	5 тижень	Поточний контроль
0,3	4,0-6,0	Тема 6. Пам'ять	2	1	3	6 тижень	Поточний контроль
0,27	4,0-6,0	Тема 7. Мислення	1	1	3	7 тижень	Поточний контроль
0,27	4,0-6,0	Тема 8. Мовлення	1	1	3	8 тижень	Поточний контроль
0,27	4,0-6,0	Тема 9. Уява	1	1	3	9 тижень	Поточний контроль
0,27	4,0-6,0	Тема 10. Емоції і почуття	1	1	3	10 тижень	Поточний контроль
0,27	4,0-10,0	Тема 11. Воля	1	2	4	11 тижень	Поточний контроль

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ПСИХОЛОГІЧ НІ ВЛАСТИВОСТІ ОСОБИСТОСТІ	0,27	4,0-6,0	Тема 12. Особистість, структура особистості	2	2	4	12 тиждень	Поточний контроль по звершен ю теми*
	0,27	4,0-6,0	Тема 13. Темперамент	2	2	4	13 тиждень	Поточний контроль по звершен ю теми*
	0,27	4,0-6,0	Тема 14. Характер	2	2	4	14 тиждень	Поточний контроль по звершен ю теми*
	0,3	4,0- 10,0	Тема 15. Здібності. Особистість і спілкування.	2	2	4	15 тиждень	Залік період заліковс кзамен йної сес
Всього	4,0	60-100	x	20	20	50	x	X

8. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

8.1. Загальний розподіл годин і кредитів

Назва змістового модуля	Кількість годин і кредитів		
	год.	кредитів	%
Психологія як наука	10	0,4	11
Психічні процеси	48	1,6	53
Психологічні властивості особистості	32	1	36
Всього	90	3,0	100,0

8.2. Перелік та короткий зміст лекцій

Модуль I

ПСИХОЛОГІЯ ЯК НАУКА

Лекція 1. Предмет, завдання та розвиток психології

Історичні етапи становлення та розвиток психології. Донауковий період з ідеєю психології як науки про душу. Епоха Відродження XV-XVII ст. або психологія як наука про свідомість. XVIII ст. – психологія як наука про поведінку. XIX-XX ст. – психологія як наука про психіку.

Предмет психології як науки про закономірності виникнення діяльності психіки у людини і вищих тварин, про психічні процеси, які є складовими компонентами діяльності і спілкування людей, а також поведінки тварин.

Проблеми психології: психофізіологічна, психосоціальна, психопрактична, психологічна.

Завдання та принципи сучасної психології. Три групи завдань: науково-дослідні (вивчення об'єкта науки на різних етапах); діагностичні (розпізнавання психічного явища, визначення потенціальних можливостей психічної діяльності); корекційні (спрямування на виправлення дефектів психічної діяльності, розвитку).

Основні принципи психологічної науки (за О.М.Ткаченком): принцип детермінізму, принцип відображення, принцип єдності психіки й реальності (діяльності), принцип розвитку, принцип системно-структурний. Системно-діяльнісний аналіз психіки.

Зв'язок психології з іншими науками. Психологія і філософські науки. Психологія та природничі науки. Психологія та технічні науки. Психологія та медичні науки. Психологія та суспільні науки. Класифікація основних проблем і наук (за Б.Г.Ананьєвим). Міждисциплінарні зв'язки у вивченні проблем "природа – людина" та "людство – природа" (за Б.Г.Ананьєвим). "Трикутник наук" (за Б.М. Кедровим). Галузі психології. Спеціальні галузі психології. Напрямки сучасної психології.

Методи психологічних досліджень. Вимоги до методів: об'єктивність, генетичний підхід, системність, особистий та особистісний підхід, індивідуалізація, єдність теорії і практики. Класифікація методів: емпіричні методи (спостереження, тестування, аналіз продуктів діяльності, анкетування, бесіда та інтерв'ю, біографічний метод; експеримент лабораторний, природний, психолого-педагогічний експеримент); методи обробки даних (кількісні та якісні); інтерпретаційні методи (генетичний, структурний, системний метод); методи активного впливу на особистість: психологічна корекція, психологічна консультація; психологічний тренінг; психологічна терапія та реабілітація.

Key words: psychology, branches of psychology, objectivity, genetic approach, systemic, methods of active influence on personality.

Лекція 2. Психіка як предмет психології

Виникнення та розвиток психіки (філогенез, онтогенез). Періодизація еволюції психіки живих організмів (за О.М.Леонтьєвим): стадія сенсорної психіки, стадія перцептивної психіки, стадія інтелекту.

Основні підходи до розуміння психіки. Еволюція психіки (за К.К. Платоновим). Основні відмінності між людиною та вищою твариною. Мозок і психіка. Форми прояву та функції психіки. Структура психіки: психічні процеси; психічні стани, властивості особистості. Свідомість. Самосвідомість. Свідоме і несвідоме. Функції та властивості свідомості. Форми свідомості (за К.К.Платоновим). Етапи розвитку свідомості.

Key words: psyche, phylogeny, ontogenesis, stage of sensory psyche, stage of perceptual psyche, stage of intelligence, consciousness, conscious and unconscious.

Модуль 2

ПСИХІЧНІ ПРОЦЕСИ

Лекція 1. Відчуття

Поняття про відчуття. Класифікація відчуттів. Види відчуттів. Будова аналізатора. Загальні властивості відчуттів: якість; інтенсивність; тривалість; чутливість; адаптація.

Пороги чутливості: відносні і абсолютні. Верхній і нижній пороги чутливості. Поріг розрізнення. Психофізіологічний закон відчуттів Вебера-Фехнера.

Функції і властивості відчуттів.

Індивідуальні відмінності відчуттів. Вікові особливості функціонування відчуттів.

Key words: sensation, classification of sensations, functions and properties of sensations.

Лекція 2. Сприймання

Поняття про сприймання. Спільне та відмінне у відчуттях і сприйманні.

Властивості і види сприймання. Індивідуально-типологічні особливості сприймання.

Ілюзія сприймання. Типи сприймання: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, об'єктивний і суб'єктивний.

Розвиток спостережливості.

Key words: perception, properties, types of perception, illusion of perception, types of perception, development of observation.

Лекція 3. Увага

Загальні уявлення про увагу. Теорії уваги у вітчизняній і закордонній психології. Види уваги. Класифікація видів уваги (за У. Джемсом, М. Ланге, М. Ф. Добриніним).

Властивості уваги (спрямованість, інтенсивність, обсяг, концентрація, розподіл, переключення, інертність, акомодация, стійкість, коливання, відволікання, розсіяність).

Філогенез уваги. Фізіологічні механізми уваги. Розвиток і формування уваги. Деякі вікові особливості розвитку уваги. Досвід експериментального формування уваги.

Key words: attention, classification of attention, attention properties,

phylogeny of attention, physiological mechanisms of attention, development and formation of attention.

Лекція 4. Пам'ять

Загальні уявлення про пам'ять. Моделі пам'яті. Іконічна пам'ять. Короткочасна і довготривала пам'ять. Концепції пам'яті в закордонній і вітчизняній психології. Види пам'яті. Класифікація видів пам'яті.

Процеси пам'яті. Фактори, що сприяють успішному запам'ятовуванню. Причини забування. Індивідуальні відмінності пам'яті. Якості пам'яті. Причини, що впливають на продуктивність пам'яті. Розвиток пам'яті. Вікові особливості динаміки розвитку пам'яті.

Key words: representation of memory, memory model, iconic memory, short and long memory, memory concepts

Лекція 5. Мислення

Теоретична і практична актуальність досліджень мислення. Історичний розвиток мислення людини. Порівняльний аналіз основних теорій мислення в історії психології.

Основні підходи до дослідження мислення у вітчизняній психології. Мислення та мовлення. Проблема понять. Методи дослідження абстракції. Дослідження наукових та буденних понять.

Поняття "проблемної ситуації" та "задачі". Операціональний склад процесу мислення. Мотивація мислительної діяльності. Емоції та мислення.

Стадії розвитку мислення в онтогенезі. Види зрілого мислення залежно від професійної діяльності особистості. Індивідуальні особливості мислення.

Key words: thinking, speech, problem of concepts, methods of research abstraction, research of scientific and everyday concepts.

Лекція 6. Мовлення

Поняття "мова" і "мовлення". Функції та види мовлення. Мовні засоби формування знань. Мовлення і розуміння, шаблі розуміння. Значення, зміст та функції слова. Мова і орієнтовна діяльність.

Вікові періоди мовленнєвого розвитку людини. Соціальний контекст мовлення. Грамотність і її основні компоненти.

Key words: the concept of "language" and "speech", functions and types of speech, language means, formation of knowledge, speech and understanding, level of understanding.

Лекція 7. Уява

Уява як особлива форма людської психіки. Уява і творчість.

Види уяви (пасивна і активна, відтворююча і творча). Форми побудови образів уяви: гіперболізація; схематизація; типізація; комбінування; аглютинація. Класифікація уяви. Індивідуально-типологічні особливості уяви

Key words: types of imagination, hyperbolization, schematization, typification, combination, agglutination, classification of imagination

Лекція 8. Емоції і почуття

Структура емоційної сфери особистості. Спільне і відмінне в емоціях і почуттях. Види емоцій.

Класифікація груп почуттів: моральні; інтелектуальні; естетичні, праксичні. Види почуттів (за Додоновим): альтруїстичні; комунікативні; глоричні; практичні; романтичні; гностичні; естетичні; гедонічні; акизитивні; мобілізаційні.

Рефлекторна природа зв'язку емоцій і почуттів.

Властивості емоційних явищ: глибина; якість; тривалість; активність; динаміка перебігу; полярність; інтенсивність; амбівалентність.

Основні форми переживань емоцій (почуттів): афект; настрій; пристрасті.

Психічні стани: фрустрація, стрес, агресія, депресія.

Key words: spheres of personality, types of emotions, classification of groups, types of feelings, depth, quality, duration, activity, dynamics of flow, polarity, intensity, ambivalence

Лекція 9. Воля

Сучасні підходи до визначення поняття: мотиваційний, регуляційний, підхід вільного вибору.

Специфічні характеристики волі. Функції волі.

Локус контролю.

Мимовільні та довільні дії. Вольові акти. Вольові якості особистості.

Етапи складної вольової дії.

Key words: specific characteristics of freedom, functions of will, locus of control, involuntary and arbitrary acts, volitional acts, voluntary personal qualities.

Модуль 3

ПСИХОЛОГІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Лекція 1. Особистість, структура особистості

Поняття "людина", "індивід", "особистість", "індивідуальність". Основні підходи до поняття "структура особистості" у вітчизняній і закордонній психології. Розвиток і формування особистості.

Чотири підходи до визначення особистості: соціально-психологічний, індивідуально-психологічний; діяльнісний; генетичний. Спрямованість особистості.

Key words: the concept of "man", "individual", "personality", "individuality", "personality structure", personality orientation

Лекція 2. Темперамент

Історичний огляд формування поняття темпераменту. Типи темпераменту. Основні властивості темпераменту: активність, реактивність, сенситивність, темп реакцій, пластичність, емоційність, екстраверсія-інтроверсія. Типологія темпераменту (за Г. Айзенком).

Key words: temperament, types of temperament, properties of temperament, typology of temperament.

Лекція 3. Характер

Зв'язок темпераменту і характеру.

Властивості характеру: повнота, цілісність, визначеність, сила.

Провідні риси характеру: моральні; вольові; емоційні; інтелектуальні.

Акцентуації характеру. Симптомокомплекси (Теплов): ставлення до інших людей: принциповість, тактовність, грубість, правдивість; відношення до себе: самозакоханість, егоцентризм, самокритика; відношення до праці: відповідальність, ентузіазм, ініціативність; відношення до речей: акуратність, щедрість, скупість, бережливість.

Key words: character, character properties, accentuation of character, symptom complexes.

Лекція 4. Особистість і спілкування

Функції спілкування (за Ломовим): інформаційно-комунікативна; регуляційно-комунікативна; афективно-комунікативна.

Функції спілкування: регуляція спільної діяльності; пізнання; формування свідомості людини; самовизначення індивіда.

Сторони спілкування: (за Андрєвою): комунікативна, інтерактивна (взаємодія), перцептивна (сприйняття людини людиною).

Засоби спілкування. Види спілкування. Бар'єри і потреби в спілкуванні.

Key words: communication functions, means of communication, types of communication, barriers and communication needs.

8.3. Перелік та план практичних занять

Практичні завдання з курсу «Основи психології» виконуються здобувачами вищої освіти протягом семестру відповідно до програми, з метою закріплення теоретичних знань. Викладачем, який веде практичні заняття, здійснює поточний контроль виконання практичних завдань шляхом перевірки наявності виконаних завдань та індивідуальної співбесіди зі здобувачем вищої освіти за кожним завданням. Кожне завдання оцінюється окремо відповідно до встановлених критеріїв оцінки.

Виконання практичних завдань має творчий характер. Попередньо здобувач вищої освіти повинен вивчити відповідні теми за рекомендованою літературою, список якої наведено в кінці робочої програми.

З незрозумілих питань курсу здобувач вищої освіти може одержати консультацію викладача дисципліни у відповідні дні, за графіком, установленим кафедрою.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ПСИХОЛОГІЯ ЯК НАУКА ПЛАН ПЗ 1

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ, ЗАВДАННЯ ТА РОЗВИТОК ПСИХОЛОГІЇ

1. Теоретична частина.
2. Виконання практичних вправ (Зробити порівняльний аналіз розуміння предмету психологічної науки на різних етапах історичного розвитку).
3. Самостійна робота (есе «Які знання із психології можуть бути потрібні у вашій майбутній професії»).

ТЕМА 1.2. ПСИХІКА ЯК ПРЕДМЕТ ПСИХОЛОГІЇ

1. Теоретична частина.
2. Виконання практичних вправ (Розкрити роль свідомості у розвитку людини?).
3. Самостійна робота (підготувати доповідь з презентацією).

ПЛАН ПЗ 2. МОДУЛЬ 2. ПСИХІЧНІ ПРОЦЕСИ ТЕМА 2.1. ВІДЧУТТЯ

1. Теоретична частина.
2. Виконання практичних вправ (Дослідження ролі відчуттів у пізнавальній діяльності людини та аналіз отриманих результатів)
3. Самостійна робота (Піклади взаємодії відчуттів)

ТЕМА 2.2. СПРИЙНЯТТЯ

1. Теоретична частина.
2. Виконання практичних вправ (Опрацювання методики Головіної «Дослідження здатності до цілісного сприйняття форми предметів і співвідношення частин геометричних фігур та предметних зображень», аналіз триманих результатів)
3. Самостійна робота (ілюзія сприйняття)

ПЛАН ПЗ 3

ТЕМА 2.3 УВАГА

1. Теоретична частина.
2. Виконання практичних вправ (Сучасні теорії розвитку уваги)
3. Самостійна робота (види уваги)

ТЕМА 2.4. ПАМ'ЯТЬ

1. Теоретична частина
2. Виконання практичних вправ (Сучасні теорії розвитку пам'яті)
3. Самостійна робота (Дослідження короткочасної, довготривалої і емоційної пам'яті і аналіз результатів)

ПЛАН ПЗ 4

ТЕМА 2.5. МИСЛЕННЯ

1. Теоретична частина.
2. Виконання практичних вправ (Сучасні теорії розвитку мислення)
3. Самостійна робота (Тестові завдання)

ТЕМА 2.6. МОВЛЕННЯ

1. Теоретична частина.
2. Виконання практичних вправ (Тестові завдання)
3. Самостійна робота (теорії походження мови і мовлення)

ПЛАН ПЗ 5

ТЕМА 2.7. УЯВА

1. Теоретична частина.
2. Виконання практичних вправ (Тестові завдання)
3. Самостійна робота (Роль уяви в творчому процесі? Чи можна навчитися творити?)

ТЕМА 2.8. ЕМОЦІЇ І ПОЧУТТЯ

1. Теоретична частина.
2. Виконання практичних вправ (Діагностика емоційної спрямованості)
3. Самостійна робота (рекомендації щодо регуляції різних емоційних станів).

ПЛАН ПЗ 6

ТЕМА 2.9. ВОЛЯ

1. Теоретична частина.
2. Виконання практичних вправ (використання різних методик для дослідження вольових якостей та рівня імпульсивності)
3. Самостійна робота (прийоми роботи, які сприяють формуванню вольових якостей)

ПЛАН ПЗ 7

МОДУЛЬ 3.

ПСИХОЛОГІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ ОСОБИСТОСТІ.

ТЕМА 3.1. ОСОБИСТІСТЬ СТРУКТУРА ОСОБИСТОСТІ.

1. Теоретична частина.
2. Виконання практичних вправ (методика М.Рокича «Ціннісні орієнтації»)
3. Самостійна робота (Психологічні теорії особистості)

ПЛАН ПЗ 8

ТЕМА 3.2. ТЕМПЕРАМЕНТ

1. Теоретична частина.
2. Виконання практичних вправ (розв'язування проблемних ситуацій)
3. Самостійна робота (діагностика індивідуально-психологічних властивостей особистості і типів темпераменту).

ПЛАН ПЗ 9
ТЕМА 3.3. ХАРАКТЕР

1. Теоретична частина.
2. Виконання практичних вправ (розв'язування проблемних ситуацій)
3. Самостійна робота (тестові завдання).

ПЛАН ПЗ 10
ТЕМА 3.4. ЗДІБНОСТІ

1. Теоретична частина.
2. Виконання практичних вправ (розв'язування проблемних ситуацій)
3. Самостійна робота (вікові особливості формування та розвитку здібностей)

8.4 Теми, форма контролю та перевірки завдань, які винесені на самостійне обов'язкове опрацювання

Теми, які виносяться для самостійного відпрацювання, здобувачі вищої освіти вивчають у вільний від занять час. У робочому зошиті для самостійної роботи виділяються теми, які здобувач вищої освіти повинен виконати самостійно. Вивчення навчальної дисципліни включає: лекційні заняття, практичні заняття, консультації з навчальної дисципліни, самостійну роботу здобувача. Використання освітньої платформи Moodle з метою опрацювання теоретичного матеріалу та додаткового матеріалу з навчальної дисципліни. Самостійна робота здобувача включає: опанування навчального матеріалу, проведення наукових досліджень, підготовку наукових публікацій, матеріалів до щорічних тематичних «круглих столів», конференцій виконання індивідуальних завдань, підготовку есе тощо.

8.5 Перелік питань для самостійного опрацювання

1. Психологія в комплексі наук про людину
2. Розвиток психіки і свідомість людини
3. Психологія особистості
4. Психологія соціальних груп
5. Пізнавальні психічні процеси особистості
6. Емоційно-вольові процеси особистості
7. Індивідуально-психологічні особливості особистості

Таблиця 4. Форма перевірки та оцінювання завдань самостійної роботи

№	Модулі*	Кількість заходів	Оцінка в балах		Сума балів	
			min	max	min	max
1.	Самостійна і індивідуальна робота, публікації, есе,	3	1,0	4,0	3,0	12,0

виступи на тематичних «круглих столах», підготовка наукових доповідей у тому числі:					
змістовний модуль перший	1	1,0	4,0		
змістовний модуль другий	1	1,0	4,0	1,0	4,0
змістовний модуль третій	1	1,0	4,0	1,0	4,0
Разом за змістовними модулями*	x	x	x	1,0	4,0
Разом				3,0	12,0
				3,0	12,0

Система оцінювання знань з дисципліни складатиметься з поточного й підсумкового контролю. Поточний контроль знань здобувачів проводиться з використанням індивідуальних завдань, які виконує здобувач індивідуально. Підсумковий контроль знань проводиться за результатами вивченого матеріалу, отриманих балів. За навчальним планом передбачено екзамени з навчальної дисципліни. Передбачено підготовку тез доповідей, наукових публікацій, виступи на щорічних тематичних «круглих столах». Здобувач повинен працювати системно, використовувати аналітичні здібності, вміти працювати з великим масивом інформації, перевіряти достовірність вхідної інформації, проводити дослідження, узагальнювати результати, доводити дієвість власних висновків, обґрунтовувати практичну значимість й можливості використання у практичній діяльності.

8.6 Наукова робота здобувачів вищої освіти

Під час вивчення навчальної дисципліни «Психологія» здобувачі вищої освіти мають можливість прийняти участь у неформальних освітніх заходах та підготувати наукові доповіді, есе щодо обраної тематики дослідження:

- щорічний «круглий стіл»;
- студентська науково-теоретична конференція на базі університету.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає підготовку індивідуальних робіт у вигляді есе щодо досліджуваних питань.

Навчальна дисципліна передбачає проведення дискусійних лекцій та тематичних занять з урахуванням змістовного наповнення модулів.

За результатами наукової роботи та участі у тематичних «круглих столах» готуються збірки тез доповідей.

Питання для проміжного та підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти

Питання для поточного контролю знань

Модуль I

1. Що вивчає психологія?
2. З якими іншими науками пов'язана психологія?
3. Які ви знаєте основні галузі психології?
4. У чому полягає суть сигнальної ролі психіки?
5. Якою є послідовність етапів розвитку нервової системи?

6. Як пов'язаний розвиток психіки з середовищем та умовами життя?
7. Що спільне і що відмінне у психічній діяльності тварини і людини?
8. В чому полягає рефлекторна діяльність мозку?
9. Що таке родова пам'ять?
10. Назвіть функції окремих частин великих півкуль.
11. Назвіть об'єкт вивчення психології
12. Якою є послідовність етапів розвитку психіки?
13. Які завдання вирішує психологічна наука

Модуль 2

1. Яка роль праці у виникненні людської свідомості?
2. В чому полягає суть розумової діяльності тварин?
3. В чому суть першої та другої сигнальної системи?
4. Охарактеризуйте особливості нервової системи.
5. В чому полягає соціальна поведінка тварин?
6. Якими є умови розвитку людської свідомості?
7. Дайте характеристику нервовим процесам в корі великих півкуль головного мозку.
8. Охарактеризуйте основні принципи психології.
9. Психологія як компонент життєвого досвіду.
10. Охарактеризуйте стадії розвитку психіки.
11. Чому обмін сигналами, що має місце у тварин, не може ототожнюватися з мовою людини?
12. Охарактеризуйте форми реагування тварин.
13. В чому полягає історичний розвиток людської свідомості?
14. Які ознаки людської свідомості?
15. В чому полягає інстинктивна поведінка тварин і людини? Дайте характеристику основним інстинктам.
16. В чому полягає суть соціальної поведінки тварин.
17. Які нервові процеси відбуваються в корі великих півкуль? Дайте їм характеристику.
18. Поняття про емоції і почуття.
19. Вольові якості особистості.
20. Мислення, його види.

Модуль 3

1. Якими є головні ознаки особистості?
2. Види і класифікація груп.
3. У чому виявляється суспільна сутність особистості?
4. Як співвідносяться між собою поняття «особистість» і «індивідуальність»?
5. У чому полягає істотна відмінність між офіційним та неофіційним лідером групи?
6. Якою є структура особистості?
7. Феномени ідентифікації, рефлексії та емпатії.
8. Що таке спрямованість особистості?
9. Адаптація людини в групі.
10. Якими є головні групи мотивів особистості?
11. Проблеми згуртованості колективу.
12. Як поділяються цілі особистості?
13. Що таке соціально-психологічний клімат колективу

14. Які чинники зумовлюють психічний розвиток особистості?
15. Поняття про темперамент.
16. Формування та структура характеру.
17. Відмінність між здібностями, знаннями, уміннями і навичками.
18. Рівні розвитку здібностей.
19. Типи темпераментів.
20. Головні властивості темпераменту.

Питання для підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти

1. Що вивчає психологія?
2. Загальне поняття про характер і його природу.
3. Структура здібностей.
4. Основні функції емоцій.
5. Поняття про волю.
6. Вищі почуття.
7. Види і властивості відчуттів.
8. Шляхи виховання і розвитку волі.
9. Позитивні і негативні сторони кожного типу темпераменту.
10. Поняття про уяву, її види.
11. Джерела формування людського характеру.
12. Поняття про здібності та задатки.
13. Початкові етапи становлення здібностей, процес їх формування і подальшого розвитку.
14. Класифікація емоційних станів.
15. Види емоцій і почуттів.
16. Фізіологічні основи сприймання.
17. Увага, її властивості.
18. Пам'ять, її види.
19. Вольові якості особистості.
20. Мислення, його види.

Теми для рефератів та доповідей

1. Психологія та історія.
2. Система явищ, які вивчаються в сучасній психології.
3. Соціологічні аспекти психологічних досліджень.
4. Методи психологічних досліджень.
5. Значення психологічних знань для педагогічної теорії та практики.
6. Основні етапи розвитку психіки у тварин.
7. Фізіологічні основи мотивації та емоцій.
8. Елементарні та вищі психічні функції у людини.
9. Генотипічно обумовлені психічні та поведінкові властивості людини.
10. Мотивація та емоції у людини та тварин.
11. Особливості вищих людських здібностей.
12. Типи темпераментів, їх психологічна характеристика.
13. Типологія характерів.
14. Індивідуальний стиль діяльності.
15. Визначення характеру людини.
16. Діагностика уваги особистості різного віку.
17. Розвиваючі вправи для тренування уваги дітей шкільного віку.
18. Розвиток ейдетичності уваги.
19. Ейдетична пам'ять.

20. Розвиток пам'яті людей різного віку.
21. Діагностика пам'яті дітей шкільного віку.
22. Методи тренування пам'яті.
23. Діагностика мислення людей різного віку.
24. Діагностика мовлення дітей раннього, дошкільного і шкільного віку.
25. Теорії інтелекту в закордонній і вітчизняній психології.
26. Етапи розвитку уваги у дітей.
27. Психологія творчого мислення.
28. Поняття інтелекту, тести на коефіцієнт інтелекту.
29. Фактори, які впливають на формування образів.
30. Вплив мислення на сприймання.
31. Індивідуальні особливості та порушення пам'яті.
32. Вплив уяви на стани організму.
33. Стреси в житті людини: причини виникнення і шляхи подолання.
34. Основні напрямки та шляхи розвитку волі.
35. Емоції та сучасне художнє мистецтво.
36. Поняття, ознаки та прояв волі у людини.
37. Теорії емоцій.
38. Порівняльний аналіз та синтез різних визначень особистості.
39. Проблема стійкості особистості.
40. Умови та фактори нормального та аномального розвитку особистості.
41. Класифікація та зміст сучасних теорій особистості.
42. Рівні неспання та увага.
43. Внутрі- та міжфункціональні зв'язки уваги.
44. Психофізіологічні дослідження та їх особливості.
45. Свідоме й несвідоме в пізнавальній діяльності.
46. Досвід експериментального формування уваги.
47. Психологічний час і пам'ять.
48. Теорії забування.
49. Основні підходи до виділення видів пам'яті.
50. Лабільна та стабільна фази пам'яті.
51. Модифікація мозкових стін під впливом зовнішньої стимуляції.
52. Проблема мозкової локалізації мнемічної функції.
53. Клінічні форми порушення пам'яті.
54. Загальна характеристика, проблеми розвитку та тренування пам'яті.
55. Проблема мовного мислення. Мислення та мовлення.
56. Проблема понять. Методи дослідження абстракції. Дослідження наукових та буденних понять.
57. Аналіз зовнішнього та егоцентричного мовлення. Полеміка Виготського і Піаже про егоцентричне мовлення.
58. Знакова діяльність як процес утворення і використання знаків під час знакового відображення і комунікації.
59. Історіогенез, філогенез, онтогенез.
60. Поняття розвитку, становлення, самотворення особистості.

8.7 Рейтингова оцінка з дисципліни та схема поточного та підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти

Вміння оцінювати ситуацію є вагомим перевагою для будь-якого фахівця, особливої актуальності набуває питання у підготовці фахівців економічного спрямування. Отримані знання й навички дозволяють здобувачеві оцінити ситуацію, виявити можливі

причинно-наслідкові залежності та обґрунтувати напрями нейтралізації (упередження) загроз, визначити можливості впровадження внутрішніх резервів, залучення зовнішніх джерел, обґрунтувати оптимальні (дієві, ефективні, результативні) управлінські рішення. Здобувач має можливість навчитися працювати з інформаційною базою, збирати, обробляти та узагальнювати аналітичну інформацію.

Актуальність тематики, що висвітлюється у навчальному курсі, обумовлює важливість отримання знань та вмінь з метою практичного використання в умовах виробництва, у тому числі з метою обґрунтування управлінських рішень, упередження можливих загроз. Розуміння процесів та явищ здобувач опанує під час лекційних й практичних занять, консультацій з навчальної дисципліни, проведення самостійної роботи. Самостійна робота здобувача сприяє поглибленню професійних знань, проведення поглиблених досліджень за тематикою навчального курсу. Вагомим для розуміння процесів є творчий підхід, який здобувач може реалізувати обравши тематику, яка відображає можливості розширення сфери інтегральних, загальних та фахових компетенцій.

Таблиця 5. Форма поточного та підсумкового контролю знань

№	Змістові модулі	Кількість заходів	Оцінка в балах		Сума балів	
			min	max	min	max
	Змістовий модуль 1.					
1.	Аудиторна робота					
	аналітична оцінка, виявлення зовнішніх причин психічної діяльності	2	2,0	3,0	4,0	6,0
	проміжний контроль	1	3,0	4,0	3,0	4,0
2.	Самостійна і індивідуальна робота, публікації, есе, підготовка наукових доповідей	1	2,0	3,0	2,0	3,0
	Разом по першому змістовому модулю	5	7,0	10,0	9,0	13,0
	Змістовий модуль 2.					
1.	Аудиторна робота					
	аналітична оцінка розвитку психічних процесів	9	2,0	3,0	18,0	27,0
	проміжний контроль	2	3,0	4,0	6,0	8,0
2.	Самостійна і індивідуальна робота, публікації, есе, виступи на конференції, підготовка наукових доповідей	7	1,0	3,0	7,0	21,0
	Разом по другому змістовому модулю	17	5,0	10,0	31,0	56,0

	Змістовий модуль 3					
1.	Аудиторна робота					
	аналітична оцінка психічних властивостей особистості	4	2,0	3,0	8,0	12,0
	проміжний контроль					
2.	Самостійна і індивідуальна робота, публікації, есе, виступи на конференції, підготовка наукових доповідей	6	2,0	3,0	12,0	18,0
	Разом по третьому змістовому модулю	10	4,0	7,0	20,0	30,0
	Разом				60,0	100,0

Здобувачі, що набрали менше 60 балів до заліково-екзаменаційної сесії не допускаються. До складання заліку такі здобувачі можуть бути допущені тільки після того, як наберуть необхідну кількість балів і виконають усі передбачені програмою завдання.

Таблиця 3 Шкала оцінювання ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

* Оцінки FX* та F* у залікову книжку здобувача вищої освіти не виставляється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у МНАУ

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЧЕННЯ, ЯКЕ ПЕРЕДБАЧЕНО НАВЧАЛЬНОЮ ДИСЦИПЛІНОЮ

З метою поширення знань щодо застосування дистанційних технологій у освітньому процесі було запроваджено програмний продукт, який дозволяє значно розширити можливості спілкування усіх учасників освітнього процесу. Програмний продукт встановлено на освітній платформі Moodle, до якої мають доступ усі учасники освітнього процесу. Організації відеоконференцій підтримується на базовому рівні.

Особливої актуальності набуває питання у контексті карантинних обмежень, які спонукають до широкого використання різних видів online технологій у освітньому процесі.

Під час викладання навчальної дисципліни «Основи психології» використовуються усі можливості освітньої платформи Moodle, проводяться тематичні наукові заходи різних рівнів, семінари за участі всіх учасників навчально-виховного процесу

10. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

Базова

1. Варій М. Й. Загальна психологія : навч. посібник Київ : Центр учбової літератури, 2019. 968 с.
2. Загальна психологія : навч. посіб. / О. В. Скрипченко та ін. Київ : Каравела, 2020. 464 с.
3. Загальна психологія : практикум : навч. посібник / В. В. Волошина та ін. Київ: Каравела, 2015. 280 с.
4. Максименко С. Д., Зайчук В. О., Клименко В. В., Соловієнко В. О. Загальна психологія : підручн. для студ. вищ. навч. закладів. Київ : Форум, 2015. 543 с.
5. М'ясоїд П. А. Загальна психологія : навч. Посібник. Київ: Вища школа, 2019. 487 с.
6. Основи психології / За ред. О.В.Киричука, В.А.Роменця. Київ: Либідь, 2020. – 632 с
7. Партико Т. Б. Курс загальної психології : навч. Посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 208 с.
8. Практикум із загальної психології : навч. посібник / уклад.Т. М. Зелінська та ін. Київ: Каравела, 2021. 272 с.
9. Психологія : методичні рекомендації до виконання самостійних та практичних робіт для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня "Молодший бакалавр" початкового рівня(короткий цикл) спеціальності 073 "Менеджмент" денної форми навчання / уклад. Л. В. Гула. Миколаїв : МНАУ, 2021. 80 с.
10. Савчин М. В. Загальна психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч.закл. Київ: Академвидав, 2019. 464 с.
11. Цимбалюк І. М. Загальна психологія. Модульно-рейтинговий курс для студентів вищих навчальних закладів. Київ:ВД «Професіонал», 2019. 304 с.

Допоміжна

1. Захаров В.П., Хряцева Н.Ю. Социально-психологический тренинг. Львів, 2018
2. Лоос В.Г. Промышленная психология. – Київ, 2019
3. Роменець В.А., Маноха І.П. Історія психології ХХ ст.: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2020. – 992 с.
4. Семиченко В.А. Психологія особистості. – К.: Видавель Ешке О.М., 2020. – 427 с.
5. Фрейд З. О сновидениях. – Харьков: Фолио, 2020. – 414 с.

Інтернет джерела

1. Електронна енциклопедія психології - www.psicho.org.ua
2. Національна бібліотека України ім. Вернадського - www.nbuv.gov.ua
3. Психологічна бібліотека Київського фонду сприяння розвитку психологічної культури - www.psylib.kiev.ua
4. Цифрова бібліотека України - www.clib.org.ua

11. ДОСТУП ДО МАТЕРІАЛІВ

Матеріали з навчальної дисципліни узагальнено у освітній платформі Moodle за посиланням — <https://moodle.mnau.edu.ua/mod/resource/view.php?id=62898>

Бібліотека Миколаївського національного аграрного університету за посиланням — <https://lib.mnau.edu.ua/>

Робоча програма
ст. викладачем

складена

Ларисою ГУЛОЮ